



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Libellus Sodalitatis: Hoc Est: Christianarum Institutionum Libri quinque

Coster, Franciscus

Antverpiæ, 1587

9 De personis iudicio præsentibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46553](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46553)

taq. id genus præstiterunt obstupescēda, vt in hora mortis iudicē sibi inuenirent placatum. Cū igitur idē sit dominus & iudex omniū, qui non magis iustus atq. seuerus futurus est his, qui metu seueritatis eius grauissima ista molestissimaq. sibi imposuerunt, quā cæteris hominibus omnibus; vehementer metuentū est his, qui nunc ita securē viuunt, voluptatumq. omniū habenas laxant, ne longē aliū in se Christū experiantur, quā in hac tanta securitate, sibi promittunt: qui vt salutarē metū concipiant, consiliūq. capiant iudicij illius acerbitatē subterfugiendi, poterunt hisce sequentibus meditationibus seriō aliquādo occupare animū. Si enim aliquid est in vita humana magni momenti, & à quo salus nostra dependet, illud est in huius iudicij consideratione positum: quod iudicium decernet cuiq. nostrum locum, vbi per omnē eternitatem vel optimē iucundissimeq. viuamus, vel pessimē miserimeq. moriamur.

CAPVT IX.

DE PERSONIS IVDICIO
presentibus.

CONSIDERANDAE sunt quatuor personæ huic iudicio adfuture. Primò, anima iudicanda, sola illa secū in conscientia, descriptā ferens totius anteaactæ vitæ historiā, quæ sub oculos omnium subiicietur & quicquid per omnem vitam gestum fuerit, siue bene, siue malè, clarissimè conspicietur: qua

qua in re homo pictorē imitatur, qui, dū in tabula ex arte sua pingit, velo se & tabulā tegit, ne, quid agat, à quoquā conspiciatur: absolute verò opere, remoto velo, clarè omnibus exhibet artis suæ industriam: sic homo, dum viuit, corporis istius tegumento velatus, actionibus, verbis, & cogitationibus, tanquā picturis, historiā suæ vitæ in conscientia describit: quæ historia quādiu corpore tegitur, à nemine legi potest; remoto autē hoc corporis velo, clarè ab omnibus videntur, quæ anima secum depicta defert: Et si quidē pulchris virtutum coloribus ornata sit anima, accepta erit Deo: si autē peccatorū sordibus deformis, similitudinē geret dæmonis Christo inuisi, erit Deo ingrata. Secundò, Christus Dominus, qui hic sibi duplex sumet officiū, iudicis & testis: Ego, *Hier. 29.* inquit, sum Iudex, & testis, & reuelabo pudenda tua, in facie tua, id est, cum auertere voles cogitationes tuas à peccatis tuis, ego illa tibi ob oculos ponā, & quicquid egeris, clarè obiciam. Quis hic quātusq̃. metus tenebit miserū peccatorē, quando a trocē Iudicis sui vultum, pœnas ac supplicia spirantē, intueri cogetur? quando eundem audiet exprobrantem beneficia collata? quando exhibentem videbit vulnera suscepta? quando audiet commemorantē iniurias acceptas, & summā peccatoris ingratitude? Ego, inquiet, pro te factus homo, pro te laboravi, pro te sanguinē fudi, gravissimas pœnas sustinui, animam posui, hæc vulnera accepi, te multis beneficiis priuatim cumu-

cumulauit, cogitationes bonas suggessi, occasiones rectè viuendi non rarò obtuli, denique quid debui facere, & nō feci? tu verò cōtrā nihil malorum prætermisisti, quod mihi iniuriam irrogares, & ad indignationē cōmoueres. Igitur si populus Israëliticus totus cōtremit, ad præsentia Dei, in monte Sinai, cum legē daret, & tanquā pædagogus lectionē præscriberet: quo, Deus bone, animo erit homo peccator, quando iā eandē lectionē exacturus redibit, nihilq. præter flagitia inueniet, & neglectum legis tā seriò cōmendat? B. Ioānes, & Daniel ad aspectum Angeli, quasi mortui in terram corruerunt: Iratum Assueri vultum, Aman ferre non potuit: Sacerdotes seueritate vultus Christi adhuc morituri, eiectione templo, metu percussi, & obstupefacti, non audebant hiscere: quo modo igitur miser hominatio peccatis onustus, minitātē & furentē Deū sustinebit? Dicturi sunt peccatores mōtibus, cecidite sup nos; & collib⁹, operite nos ab ira Agni.

Tertiò, Sācti Dei, quod comitatus ad iudicandum Dominus venturus est, iuxta prophetiā Enoch, Ecce venit Dominus in Sāctis millibus suis, facere iudicium. Coram his sistetur anima peccatoris, fœda multis sceleribus peccata gestans, & Sāctis cælestibus ea, tanquā instrumēta exhibens, quibus Deus offensus, & contumelia affectus, grauiterq. laesus fuit. Sicut igitur, non sine graui pudore nobilis fœmina, in cōspectum prodiret principum virorum, conspurcata facie, vestibusq.

Exod. 18.
Deut. 4.

Apoc. 1.
Dan. 10.
Hest. 7.

Matt. 21
Mar. 11.

Luc. 23.

Enoch.
Epist.
Iude.

multa fœdaque sorde macularis : ita ignomi-
 niosum erit animæ peccatrici , se adeo vultu,
 habituque deformem, in tam præstanti nobi-
 lissimorum sanctorum corona , conspicien-
 dam collocare; qui omnes ad eam fœditatem
 & deformitatem ridebunt, miserumque pec-
 catorem abominabuntur; atque, vt est apud
 prophetam, cum irrisione dicent: Ecce ho- *Psal. 51.*
 mo, qui non posuit Deum adiutorem suum,
 Similitudine rem declarabo: Si vilis quisquam
 homuncio, qui nobilium aliquot filiorum no-
 bilissimum ac amantissimum parentem ense
 peremisset, in filiorum conspectum solus
 prodeat, cum stricto illo ense paterno ad-
 huc sanguine madente; quibus oculis aspi-
 cietur à filiis? quo animo feretur? vix profe-
 ctò manus illi continere poterunt, quin scele-
 ratum homicidam discerpant: Pari modo Sã-
 cti, quando peccata illa in peccatore conspi-
 cient, quibus offensus est Deus, & quasi pedi-
 bus proculcatus, summa indignitate peccato-
 rem detestabuntur, eiusq. æternas pœnas de-
 siderabunt. Neque hîc quisquam sibi blandia-
 tur de nobilitate, dignitate, diuitiis, aliisque
 rebus, quibus hæc vita illustratur: Sicut enim *Act. 10,*
 non est personarum acceptio apud Deum, qui *Rom. 2.*
 nec diuitis rationem habebit, nec pauperis: ita
 neque Sancti splendore cuiusquam externo,
 sed sola interna pietate ornatuq. animi, mo-
 uentur. Habet enim ferè se res perinde in
 hoc theatro vitæ humanæ, atque in actione
 scenica, in qua diuersæ personæ Regum, nobi-
 lium,

lium, pauperum, mediocriū, atq. omne genus hominū, à diuersis repræsentantur: Et is quidem frequenter Regis personam sustinet, qui conditione est pauper & fortè mendicus: quæ admodum subinde is qui mendicū agit, filius est viri lauti & copiosi: Regi ab iis tantū defertur honor, qui ad scenam pertinent, nō autem à ludimagistro, vel spectatoribus, qui in vniuscuiusq. actionem oculos habent defixos, & eorū cōmendatione dignos indicant, qui suā personā qualis illa cunq. fuerit, seu nobilis, seu rustici, seu pauperis, quàm dexterrimè, & decentissimè repræsentarūt. Similis scena est in theatro mundi istius, in quo Deus istius ludī moderator singulis hominibus personā suam agendam distribuit: ipse est spectator actionis cum sanctis omnibus, & vniuersis illis, qui ad hoc theatrum vitæ humanæ non pertinent, vt sunt Angeli, dæmones, & quotquot tam boni quàm mali, ex hac vita migrauerunt. Homines igitur viuentes, hominibus honorē habēt, quamdiu agunt in scena: peracta verò comœdia, etiam ipsi ad numerū spectatorum transeunt, à quibus spectatoribus, adeoq. à Deo ipso sola ratio habetur actionis, nō personarum: nō rarò enim Regis partes agit vir improbus & flagitiosus, nullius apud Deū existimationis: sicut è diuerso mendici personā gerit pæpè vir sanctus, apud Deum summæ nobilitatis & pretij maximi: quemadmodum cum mercator quispiam, varia moneta vice calculorum vtitur, aurea, argentea, ænea, non rarò fit,

fit, vt in subducendis rationibus æneus num-
 mus, mille aureos significet; contrà verò au-
 reus nummus vel argenteus obulum: qui ta-
 men nummi, confecta ratione, suo loco repo-
 nuntur, & aurei pluris quàm cæteri æstimantur
 Ex sanctis autem, Angelus tutelaris, benefi-
 ciorum à se datorum memoriam repeter, vt
 sæpè sanissima consilia suggererit, à peccatis
 deterruerit, dæmonum conatus retardauerit,
 Deū orauerit; quereturq. se nōn auditum, sed
 repudiatum. Quid hic erit spei, quid mentis
 misero peccatori, quādo ab eo se videbit gra-
 uissima accusatione percuti, quæ pænè vnicū
 habuit antea propugnatorē ac patronum?

Quartò, dæmones humani generis hostes
 sempiterni, operā suam in hac actione nō pa-
 tientur desiderari, qui & bona opera exte-
 nuabunt, vt in accusatione Iob factum legi *Iob 1.*
 mus: & peccata exaggerabunt & quodāmodo
 in hanc sententiā, differunt: O iudex æquissi-
 me, multa tu præstitisti huic, pro eo excepisti
 acerbissima supplicia, & mortē deniq. durissi-
 mā: paucula quædā rationi consentanea & fa-
 ctu lenia, vt suum in te amorē, & obseruatiā
 vicissim declararet, seriō præcepisti; quæ vt
 præstaret alacrius, internum tuæ gratiæ auxi-
 lium, multaq. externa subsidia, subministra-
 sti; & summū illud, quod dignitatē omnium
 creaturarum excedit, præmium certissimò ad-
 dixisti: Ego in eius gratiā & cōmodum nihil
 præstiti vnquam, quin potius nocendi omnes
 occasiones quæsiui; nihil ei præcepi, sed suasi;

N &

& nō leue aliquid, sed durum, moleſtum, difficile; nullo poſt hanc vitā præmio, imò pœna poti⁹ ignis æterni propoſita. Ipſe autē te ſpreto & abiecto, ſe mihi adiunxit & conſecrauit, conuulſa ſimilitudine & imagine tua, ſordidam nꝛā effigiē, in anima ſua conſtituit, cōtempta maieltate & imperio tuo: quæcunque ego vel obſcurē inſinuaui, alacriter præſtitit, & plus quàm ſuggerere auſus fuerim, fecit. Sui ſi vt eſſet parcuſ. & tenax, pauperibusq. eleēmoſynas negaret; ipſe etiā aliena per vim rapuit, & ſcænerando multa, per ſummā iniuriā corraſit. Hortatus ſum vt ira animo concepta, cōtumelias, & maledicta effunderet, ipſe etiā verbera & plagas innocenti impoſuit: Inſurraui vt ſacris diebus, neglecto tui cultu, vacaret ocio; ipſe non ſolū hoc fecit, verū etiam pro tuis diebus feſtis, feſtos imò funeſtos corporis ſui dies egit & celebrauit, comēſatus eſt, luxuriatus eſt multò vehementius quàm aliis dieb⁹, ita vt totius ſeptimana peccata in ſacros dies referre viſſe videatur. Monui vt ad lautiorē cōmodioremq. vitā degendam pecunia emeret Sacerdotium; ipſe eadem arte plura beneficia inuaſit, preces horarias raro perſoluit, impurum ſcortū ad multorū ſcandalum domi ſacrilegus aluit. Quid ſuperet igitur, quàm vt à te quē viuens inter mortales reiecit, ſpreuit, cōtumeliis affecit, viciffim reiectus, mihi adiudicetur, quē audiuit, quē coluit, quem imitari ſtudiuit? Ad quas anguſtias redigetur tunc miſellus homuncio, quādo ex

INSTITVTIONVM LIB. III. 195
conscientia iudicabit verissimas esse accusa-
tiones? quò se conuertet, cùm Iudicem vi-
debit iratum, Sanctos indignabundos, dæmo-
nem, vt abreptum in gehēnam præcipitet, ac-
currentem, conscientiam sibi malè consciam
obiecta crimina confitentem?

CAPVT X.

DE EXAMINE IVDICII.

CONSIDERA deinde examē ipsum
quod instituetur, factorum, dictorum,
cogitatorum, in quo examine tria sunt
præcipua, quæ metū possunt adferre. Primum
est, multitudo earū rerum de quibus erit red-
denda ratio: nā cui plus datum est, plus requi-
retur ab eo. Scriptura nos vocat œconomos, & *LUC. 12.*
dispensatores bonorum Domini nostri: bona
item ista terrarū dicuntur nō nostra, sed alie-
na: Si in alieno (inquit) fideles nō fuistis, quod *LUC. 16.*
vestrum est, quis dabit vobis? Non minus se-
uerè reperet à nobis. Deus rationē omniū bo-
norum concreditorum, atque nos à famulis &
œconomis nostris. Esto igitur diues quispiam
mercator, qui misso ad nundinas famulo, iu-
beat optimas merces emi, easq. diuersarū re-
gionum, Italicam byssum, Hispanica aroma-
ta, Germanica vina, Belgicos pannos, & quic-
quid Gallia, Anglia, Norvvegia, præclarū ha-
bet: tradat verò illi ad hæc cōparanda, mone-
tam omnis generis, quæ in prædictis regioni-
bus grata sit: addat deinde munera amicis
fautoribusq. offerēda; & deniq. filios illi suos

N 2 tres